

Sygn. akt **VII Ga 234/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku VII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Leszek Ciulkin (spr)

Sędziowie: SSO Katarzyna Topczewska

SSR del. Beata Gnatowska

Protokolant: Barbara Tomaszuk

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2014 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki Akcyjnej w K.**

przeciwko (...) **Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.**

o zapłatę

na skutek apelacji **pozwanego**

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 9 czerwca 2014 roku, sygn. akt VIII GC 246/14

1. Oddała apelację.
2. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

Sygn. akt VII Ga 234/14

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka akcyjna w K. wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. kwoty 51.275,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 lipca 2013 roku do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazano, iż w ramach umowy zawartej z pozwaną, wykonano na jej rzecz prace budowlane. Po ich wykonaniu została wystawiona fakturę VAT. Pozwana uregulowała należność w części, wskazując, iż potrąciła kwotę 51.275,04 złotych, z uwagi na przysługującą jej wierzytelność wobec powódki. Podniosła, że wykonała prace jako podwykonawca firmy (...), tj. podwykonawcy powódki na innej inwestycji, a ta nie uregulowała należności wobec niej, zatem należnością tą została obciążona powódka jako inwestor. Powódka nie zgadzała się z potrąceniem i wezwała pozwaną do zapłaty pozostałej kwoty, co nie przyniosło oczekiwanego skutku.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie VIII GNc 506/14 Sąd Rejonowy w Białymstoku orzekł zgodnie z żądaniem powódki.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości na koszt (...) spółki akcyjnej w K.. Prezentując swoje stanowisko podniosła zarzut potrącenia kwoty dochodzonej pozwem z uwagi na ustawową odpowiedzialność powódki za zapłatę wynagrodzenia dla pozwanej przez jej podwykonawcę (...), należnego z tytułu realizacji umowy z dnia 20.05.2011 roku. Wskazała, że w ramach umowy zawartej z podwykonawcą powódki, tj. firmą (...) realizowała prace na terenie budowy Fabryki (...) sp. z o.o. w K.. Prace zostały wykonane, jednak M. M. (1) nie zapłaciła pozwanej wynagrodzenia, w związku z czym tą należnością obciążono powódkę na mocy art. 647¹ § 5 k.c.

Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2014 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku uwzględnił w całości powództwo i rozstrzygnął o kosztach procesu, obciążając nimi w całości, w kwocie 6.181,00 złotych pozwaną jako stronę przegrywającą spór.

Sąd I instancji ustalając stan faktyczny w rozstrzygniętej sprawie wskazał, że bezsporny był fakt zawarcia przez strony w dniu 14.01.2013 roku umowy nr (...) i wykonania prac objętych przedmiotową umową przez powódkę. Strony określiły należne z tego tytułu wynagrodzenie na kwotę 1.790.000,00 złotych netto. Powódka po wykonaniu prac wystawiła pozwanej fakturę VAT na kwotę 2.201.700,00 złotych brutto (1.790.000,00 złotych netto) z terminem płatności do dnia 13.07.2013 roku, którą to należność (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. uiszczała w części, w kwocie 2.150.424,60 złotych.

Zdaniem Sądu Rejonowego niekwestionowane było, iż powódka w dniu 31.03.2011 roku zawarła umowę o wykonanie prac elektroinstalacyjnych związanych z budową P. P.'u i H. (...) instalowanych przez D. 'a i (...) w O. k. B. z M. M. (1) prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...) w Ł.. M. M. (1) wykonała prace, za co otrzymała od powódki wynagrodzenie. W ramach realizacji tej umowy, M. M. (1) zawarła umowę z pozwaną (...)z dnia 20.05.2011 roku, której przedmiotem było „wynajęcie” elektryków - pracowników pozwanej. Mieli oni wykonywać wszelkie prace elektromontażowe wskazane przez (...). Pozwana wykonała prace, jednak M. M. (1) nie uregulowała należności. Następnie Sąd I instancji stwierdził, że pozwana złożyła oświadczenie o potrąceniu kwoty 51.275,40 złotych z wynagrodzeniem przysługującym powódce za wykonanie umowy nr (...) z dnia 14.01.2013 roku, tytułem odpowiedzialności powódki za brak zapłaty dalszemu podwykonawcy (tj. pozwanej) ze strony zawierającego umowę (tj. M. M. (1)). Powódka na powyższe nie wyraziła zgody i wezwała pozwaną do zapłaty przedmiotowej należności.

Na podstawie tak poczynionego stanu faktycznego Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, że powództwo należało uwzględnić w całości. Podkreślił, iż powódka wykonała swoje zobowiązanie wobec pozwanej wynikające z umowy stron z dnia 14.01.2013 roku. Przedmiot robót został oddany i nie zgłoszono do niego zastrzeżeń. Jednocześnie pozwana uiszczała na rzecz powódki wynagrodzenie za wyjątkiem kwoty 51.275,40 zł objętej potrąceniem, a w toku postępowania nie zgłaszała zastrzeżeń do prac wykonanych przez powódkę w ramach w/w umowy.

W ocenie Sądu I instancji w realiach sprawy nie był zasadny zgłoszony przez pozwaną na podstawie art. 498 § 1 k.c. zarzut potrącenia, który został oparty o fakt istnienia względem powódki wierzytelności z tytułu solidarnej odpowiedzialności inwestora (powódki) i zawierającego umowę z podwykonawcą (M. M. (1)) wobec pozwanej jako podwykonawcy albowiem zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia spełnienia przesłanek z art. 647¹ § 2 i 5 k.c. Przytaczając poglądy judykatury na temat możliwych sposobów wyrażenia zgody przez inwestora na zawarcie umowy o wykonanie robót budowlanych wykonawcy z podwykonawcą skonstatował, że powódka nie została skutecznie powiadomiona o umowie swego podwykonawcy - M. M. (1) z dalszym podwykonawcą - pozwaną. Okoliczność łączącej (...) z pozwaną umowy nie oznacza, iż po stronie zawierającego umowę jak i powódki powstała solidarna odpowiedzialność zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c. W celu zaistnienia tychże skutków, w ocenie Sądu I instancji M. M. (1) powinna była zgłosić powódce fakt zawarcia umowy z pozwaną. Takiej okoliczności nie potwierdzili słuchani w sprawie świadkowie J. M. i M. G.. Zeznali oni, że na terenie budowy znajdowały się wprawdzie banery pozwanej, ale świadkowie nie wiedzieli, dla kogo wykonywała ona prace i w jakim zakresie. Wskazywali, że poza (...) powódka nie

korzystała z innych podwykonawców. Także żaden ze świadków zgłoszonych przez pozwaną nie był w stanie stwierdzić, czy została ona zgłoszona powódce jako podwykonawca. T. Ł. oraz M. M. (2) nie byli w stanie stwierdzić, czy powódka była powiadomiona o podjęciu prac przez pozwaną jako podwykonawcę. Takiej wiedzy nie posiadali także pozostali świadkowie – A. R., Z. Ł., K. R., G. G. i K. M..

W następstwie powyższego Sąd Rejonowy stwierdził, że powódka nie zaakceptowała pozwanej jako dalszego podwykonawcy, zatem nie można mówić o „czynnej” zgodzie na zgłoszenie pozwanej w charakterze podwykonawcy. Pozwana jako profesjonalista działający od lat w branży budowlanej była świadoma konieczności zgłoszenia zawarcia umowy z podwykonawcą - inwestorowi (wykonawcy). Świadczy o tym chociażby fakt, iż taką czynność podjęła po zawarciu umowy z powódką z dnia 14.01.2013 roku. Wykazanie zasadności zarzutu potrącenia, w tym istnienia wiarygodności wobec powódki, w myśl art. 6 k.c. spoczywało na niej jako stronie go zgłaszającej, któremu nie sprostała. Stąd do powódki nie miał zastosowania przepis art. 647¹ § 5 k.c., a roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie w całości.

O odsetkach orzeczono zgodnie z art. 481 k.c. Podstawą prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu był art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła apelacją pozwana zarzucając Sądowi I instancji naruszenie:

- art. 647¹ § 5 k.c. poprzez przyjęcie, że powódka (...) spółka akcyjna nie ponosi solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia należnego pozwanemu od M. M. (1) ((...)), za wykonanie prac elektromontażowych na terenie budowy fabryki płyt wiórowych S. w K. gm. Orla, podczas gdy w toku postępowania zostało przez pozwaną wykazane istnienie przesłanek uzasadniających przyjęcie odpowiedzialności powódki wobec pozwanej na podstawie art. 647¹ § 5 k.c.

- art. 647¹ § 3 k.c. w zw. z art. 647¹ § 2 k.c. poprzez:

a) przyjęcie, że powódka nie miała wiedzy o umowie łączącej pozwanego z firmą (...), na podstawie której pozwana wykonała prace (...), podczas gdy w toku postępowania strona pozwana wykazała, że powódka taką wiedzę miała lub co najmniej mogła taką wiedzę uzyskać i całkowicie zaakceptowała fakt podwykonawstwa pozwanej w zakresie robót elektromontażowych zleconych przez powódkę firmie (...),

b) przyjęcie, że „Powódka w sposób wyraźny nie zaakceptowała pozwanej jako dalszego podwykonawcy, zatem nie można mówić o czynnej zgodzie na zgłoszenie pozwanej w charakterze podwykonawcy”, podczas gdy wyrażenie zgody na podwykonawstwo i zawarcie umowy podwykonawczej może mieć charakter czynny także wówczas, gdy następuje poprzez czynności dorozumiane tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie, gdzie powódka w sposób czynny poprzez czynności konkludentne wyraziła akceptację dla wykonania prac elektromontażowych przez pozwaną na podstawie zawartej umowy z firmą (...), a nadto taka wiedza i akceptacja ze strony powódki co do umowy stanowiła konsekwencję obowiązków wynikających z umowy łączącej (...) z powódką nr (...) - (...) z dnia 31 marca 2011 roku, zamówienia nr (...) - (...), której prawidłowego wykonania powódka nie kwestionowała i było niemożliwe, by bez takiej wiedzy i akceptacji ze strony powódki pracownicy pozwanej mogli przebywać na terenie budowy i wykonywać prace zlecone przez powódkę prace (...), o czym powódka wiedziała i co całkowicie akceptowała;

c) przyjęcie że cyt: „(...) brak zgłoszenia pozwanej jako dalszego podwykonawcy skutkuje brakiem podstaw do rozpatrywania czy została wyrażona zgoda na zawarcie umowy z pozwaną jako dalszym podwykonawcą w formie dorozumianej”, podczas gdy zgoda na podwykonawstwo także może zostać wyrażona w sposób czynny poprzez czynności konkludentne tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie gdzie powódka w sposób czynny poprzez co najmniej czynności konkludentne wyraziła akceptację dla wykonania prac elektromontażowych przez pozwanego na podstawie zawartej umowy z firmą (...), o której miała wiedzę lub z pewnością mogła taką wiedzę uzyskać; a nadto taka wiedza o podwykonawstwie pozwanego i akceptacja ze strony powódki odnośnie zawartej umowy stanowiła konsekwencję obowiązków wynikających z umowy łączącej firmę (...) z powódką nr (...) - (...) z dnia 31 marca 2011 r. zamówienia nr (...) - (...) (której prawidłowego wykonania powódka nie kwestionowała) i było niemożliwym, by bez

takiej wiedzy i akceptacji ze strony powódki pracownicy pozwanego mogli przebywać na terenie budowy i wykonywać zlecone przez powódkę prace elektromontażowe, o czym powódka widziała i całkowicie akceptowała; Sąd I instancji błędnie założył brak zgłoszenia podwykonawstwa pozwanej i zaniechał zbadania okoliczności świadczących nie tylko o wiedzy powódki w tym zakresie, ale także o akceptacji z jej strony faktu podwykonawstwa przez pozwanego robót zleconych przez powódkę firmie (...), a także o wiedzy i akceptacji zawartej przez pozwanego z tym podwykonawcą umowy podwykonawczej.

- art. 498 § 1 i 2 k.c. poprzez przyjęcie, że nie istniała po stronie pozwanej wierzytelność w stosunku do powódki i uznanie, że nie mogło dojść do jej potrącenia z wierzytelnością dochodzoną przez powódkę pozwem, podczas gdy taka wierzytelność istniała, nadawała się do potrącenia i dokonane potrącenie z mocy prawa wywołało skutek w postaci umorzenia zobowiązania w zakresie wierzytelności dochodzonej przez powódkę pozwem w mniejszym postępowaniu, co winno skutkować oddaleniem w całości powództwa.

- art. 6 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że pozwany nie wykazał istnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia, podczas gdy taka wierzytelność została w pełni wykazana, co więcej pozwany wykazał odwołując się do treści § 3 umowy nr (...) z dnia 31 marca 2011 r. zawartej przez powódkę z firmą (...) (...) oraz zamówienia nr (...) - (...), że powódka wiedziała o fakcie i treści umowy zawartej przez pozwaną z podwykonawcą powódki firmą (...) lub miała pełną możliwość taką wiedzę uzyskać i fakt ten akceptowała, co jest wystarczające do przyjęcia jej solidarnej odpowiedzialności za zapłatę należnego pozwanej wynagrodzenia.

- zasad oceny dowodów, w tym art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

a) brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez pominięcie i nie odniesienie się przez Sąd I instancji do podnoszonego przez pozwanego faktu prawnego, iż z treści § 3 umowy nr (...) z dnia 31 marca 2011 r. zawartej przez powódkę z firmą (...) - NET podmiot ten zobowiązany był do dostarczenia powódce listy pracowników realizujących roboty przewidziane umową, zaś zamówienie nr (...) - (...) precyzowało ten obowiązek w ten sposób, iż obligowało (...) do wskazania umowy, na podstawie której taki pracownik realizuje prace, co dowodzi, że powódka która nie kwestionowała żadnego aspektu wykonania umowy przez (...) wiedziała (lub mogła taką wiedzę uzyskać) o umowie i jej warunkach zawartej przez pozwaną z jej podwykonawcą tj. (...) i fakt ten akceptowała;

b) brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego poprzez pominięcie i nie odniesienie się przez Sąd I instancji do stanowiącego element materiału dowodowego pisma powódki z dnia 03 września 2013 r. i podniesionych w odniesieniu do jego treści twierdzeń strony pozwanej, wskazujących, że pismo to, jego treść i kontekst w jakim zostało wystosowane dowodzą, że powódka miała wiedzę o podwykonawstwie pozwanej i zawartej przez nią umowie z firmą (...) i fakt ten akceptowała, zaś jedyną przesłanką kwestionowania dokonanego przez pozwaną potrącenia stanowił bezskuteczny fakt zapłaty dla firmy (...) za wykonaną umowę, którą faktycznie wykonała pozwana;

c) brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez pominięcie i nie odniesienie się przez Sąd I instancji do zeznań świadków, w tym J. M., M. G. (świadkowie zawnioskowani przez powódkę), w zakresie w jakim świadkowie ci potwierdzili fakt obecności pracowników pozwanego na budowie (z widocznymi emblematami pozwanego) i wykonywania przez nich prac elektromontażowych,; a także świadków A. R., K. M., T. Ł., M. M. (2) oraz zeznań w charakterze strony A. Ł., którzy potwierdzili, że pracownicy pozwanego wykonywali prace elektromontażowe, w zakresie jaki obejmował zlecenie prac przez powódkę firmie (...); ponadto świadkowie ci potwierdzili, że powódka miała pełną świadomość zarówno obecności jak również wykonywania prac elektromontażowych przez pozwaną i fakt ten akceptowała, dochodziło do bezpośrednich kontaktów, rozmów spotkań między pozwaną a powódką w zakresie wykonywanych robót.

d) wysnucie nielogicznych, sprzecznych z materiałem dowodowym w postaci zeznań świadków oraz treści umowy nr (...) z dnia 31 marca 2011 r. a także zamówienia nr (...) - (...) oraz sprzecznych z zasadami doświadczenia życiowego wniosków w postaci przyjęcia, że powódka nie wiedziała o treści umowy łączącej pozwaną z jej podwykonawcą, tj. firmą (...) i faktu tego nie akceptowała, podczas gdy jednocześnie zostało wykazane, że powódka wiedziała i miała wiedzę, a także nie kwestionowała faktu, że prace elektromontażowe których zakres zleciła firmie (...) wykonywane

są przez pracowników pozwanej noszących jej emblematy, co więcej przedstawiciel powódki wydawał narzędzia i kontaktował się z pracownikami pozwanej, którzy otrzymywali kamizelki z napisem (...),

e) wysnuć nielogicznego i sprzecznego z zasadami doświadczenia życiowego wniosku, że możliwe było nie tylko wykonywanie prac elektromontażowych przez pracowników pozwanej, ale także sama ich obecność na placu budowy bez wiedzy i akceptacji przez powódkę faktu zawarcia umowy podwykonawczej przez firmę (...) z pozwaną (zwłaszcza w kontekście obowiązku przedstawienia takiej umowy jaki (...) miał wobec powódki na podstawie łączącej ich umowy) w sytuacji gdy powódka wiedziała i - akceptowała fakt, że prace elektromontażowe w zakresie zleconym przez nią firmie (...) wykonywane są przez robotników firmy (...) sp. z o.o. noszących widoczne emblematy pozwanej i była z tymi osobami w kontakcie przekazując im konieczne do wykonania prac informacje oraz wydając kamizelki robocze;

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wewnętrzną sprzeczność treści uzasadnienia polegającą na zawarciu następujących stwierdzeń, cyt: „Z uwagi na powyższe ustalenia Sąd uznał, że pozwana nie była podwykonawcą w procesie inwestycyjnym, w którym powódka była wykonawcą. Stąd do powódki nie miał zastosowania art. 647¹ § 5 k.c. (...) Pozwana nie wykazała w niniejszym procesie, by powódka została powiadomiona o treści umowy pozwanej i (...)” podczas gdy w powyższych ustaleniach, do których odwołuje się cytowane stwierdzenie pozwana traktowana jest przez Sąd Rejonowy jako podwykonawca, za czym przemawiają takie stwierdzenia zawarte w uzasadnieniu jak (...) „powódka nie została skutecznie powiadomiona o zawarciu umowy przez swego podwykonawcę z dalszym podwykonawcą (pозwaną). Sam fakt, iż (...)zawarł umowę z pozwaną jako swoim podwykonawcą nie oznacza, że po stronie (...) i powódki powstała solidarna odpowiedzialność z art. 647¹ § 5 k.c.(...)”. Z przywołanych fragmentów uzasadnienia wynika logiczna sprzeczność polegająca na wykluczających się stwierdzeniach Sądu Rejonowego przyznającego pozwanej status podwykonawcy, po czym odwołując się do tych ustaleń negowanie przez Sąd Rejonowy tego statusu. Skutkuje to niemożliwością ustalenia ostatecznego stanowiska Sądu Rejonowego w zakresie po pierwsze jego oceny, czy pozwaną uznaje za podwykonawcę, czy też takiego statusu jej odmawia; po drugie istnieje wynikająca z cytowanego na wstępie fragmentu uzasadnienia wątpliwość, odnośnie tego, że Sąd Rejonowy uzależnia status podwykonawcy od powiadomienia powódki o treści umowy zawartej między pozwaną i firmą (...), co by oznaczało dodatkowo naruszenie prawa materialnego art. 647¹ § 5 k.c. poprzez uzależnienie statusu podwykonawcy od powiadomienia o zawarciu umowy podwykonawczej, podczas gdy podwykonawstwo (w tym przypadku przez pozwaną) jest stanem faktycznym, które w żadnym zakresie nie było przez Sąd Rejonowy kwestionowane.

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu do dowodów opisanych w pkt 5 lit. a), b), c) powyżej, a także poprzez brak odniesienia się przez Sąd I instancji do podniesionego przez pozwanego z ostrożności zarzutu naruszenia art. 5 kodeksu cywilnego przez stronę powodową i nadużycie prawa oraz sprzeczność z zasadami współzycia społecznego poprzez kwestionowanie dokonanego potrącenia w sytuacji, gdy roboty elektromontażowe zostały wykonane przez pozwaną, za co nie otrzymała należnego jej wynagrodzenia, a które to roboty stanowiły realną korzyść materialną dla powódki, która dzięki ternu mogła wykonać swoje zobowiązania wobec innych uczestników procesu inwestycyjnego na budowie fabryki płyt wiórowych.

- naruszenie przez Sąd I instancji przepisów postępowania poprzez niezbadanie istoty sprawy polegające na zaniechaniu analizy czy w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy i ustalone okoliczności faktyczne i prawne powódka miała wiedzę i chociażby w sposób dorozumiany zaakceptowała zarówno fakt podwykonawstwa pozwanego jak również treści łączącej go z (...) umowy w zakresie robót elektromontażowych na terenie budowy fabryki płyt wiórowych S..

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

(...) spółka akcyjna w K. w odpowiedzi na apelację domagała się jej oddalenia w całości na koszt przeciwnika procesowego.

Sąd Okręgowy w Białymstoku zważył, co następuje:

apelacja pozwanej podlegała oddaleniu jako pozbawiona uzasadnionych podstaw.

Sąd Okręgowy kierując się treścią art. 382 k.p.c. przyjmuje i uznaje za własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji stanowiące podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia i czyni je integralną częścią poniższego wywodu bez potrzeby ponownego przytaczania.

Sąd Rejonowy w sposób właściwy zastosował przepisy prawa materialnego, dlatego też aprobatę Sądu odwoławczego zyskała dokonana ocena skuteczności samego powództwa i zarzutu z art. 498 k.c., podniesionego na obronę przed tymże roszczeniem przez skarżącą. Podobnie trafny okazał się wysnuty przez Sąd I instancji wniosek, że powódka nie ponosi wobec pozwanej solidarnej odpowiedzialności z M. M. (1), prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...), za zapłatę należnej jej wynagrodzenia, jako dalszemu podwykonawcy, z tytułu wykonania prac elektromontażowych. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku odpowiada także wymogom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. i umożliwiło merytoryczną kontrolę zaskarżonego orzeczenia przez Sąd II instancji.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do najdalej idącego zarzutu sprowadzającego się do postawienia Sądowi meriti uchybienia w postaci nierozpoznania istoty sprawy należy wskazać, że był on oczywiście chybiony. Wedle judykatury rozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. oznacza zbadanie materialnej podstawy żądania pozwu oraz merytorycznych zarzutów pozwanego, co niewątpliwie miało miejsce w realiach procesu toczącego się między stronami. Zapatrywanie apelującego byłoby zatem słuszne, gdyby sąd rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy; zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania; pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę; rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie; nie uwzględnił wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych czy prawnych rzutuujących na zasadność roszczenia powoda (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2012 r., III SZ 3/12, LEX nr 1232797 i powołane tam orzecznictwo; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 marca 2014 roku, I ACa 878/13, LEX nr 1444725). Tymczasem w analizowanym wypadku Sąd I instancji gruntownie rozważył kwestię udowodnienia przez pozwanego istnienia wierzytelności zgłoszonej do potrącenia i słusznie skonstatował, że powódka nie została powiadomiona o treści umowy pozwanej i (...), co wyklucza zastosowanie reżimu solidarnej odpowiedzialności, o której mowa w art. 647¹ § 5 k.c.

Rozważania w zakresie pozostałych zarzutów należy rozpocząć od oceny zasadności wytkniętych Sądowi I instancji uchybień w zakresie przepisów procedury cywilnej – art. 233 §1 k.p.c., gdyż od jego właściwego zastosowania uzależnione było dokonanie prawidłowych ustaleń faktycznych. Zarzuty te, choć obszernie sformułowane, nie zasługiwały na uwzględnienie i Sąd II instancji uznał je za gołosłowne.

Przepis art. 233 § 1 k.p.c. przyznaje Sądowi swobodę w ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego. Jej istotną cechą jest bezstronność, brak arbitralności i dowolności, przestrzeganie zasad logicznego rozumowania i zasad doświadczenia życiowego w wyciąganiu wniosków. Sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału zachodzi bowiem jedynie wtedy, gdy powstaje dysharmonia pomiędzy materiałem zgromadzonym w sprawie, a konkluzją, do jakiej dochodzi Sąd na jego podstawie. Sprzeczność ta występuje zatem w sytuacji, gdy z treści dowodu wynika co innego, niż przyjął sąd, gdy pewnego dowodu nie uwzględniono przy ocenie, gdy sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo że nie zostały one w ogóle lub niedostatecznie potwierdzone, gdy sąd uznał pewne fakty za nieudowodnione, mimo że były ku temu podstawy oraz, gdy ocena materiału dowodowego koliduje z zasadami doświadczenia życiowego lub regułami logicznego rozumowania, co oznacza, że sąd wyprowadza błędny logicznie wniosek z ustalonych przez siebie okoliczności. Sąd zobligowany jest rozważyć wszystkie dowody przeprowadzone w postępowaniu oraz okoliczności towarzyszące ich przeprowadzeniu, a mające znaczenie dla ich mocy dowodowej i wiarygodności. Przypomnieć należy, że o skuteczności zarzutu przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów

nie może być mowy, gdy apelujący zastępuje ustalenia Sądu I instancji odmienną interpretacją dowodów zebranych w sprawie, chyba że wykaze, iż ocena dowodów przyjęta przez sąd za podstawę rozstrzygnięcia jest niezgodna z kryteriami z art. 233 k.p.c.

Sąd Okręgowy mając na względzie powyższe dyrektywy nie dopatrywał się żadnej sprzeczności w dokonanej wszechstronnie przez Sąd I instancji ocenie zebranego materiału dowodowego ani wadliwości tej oceny, a apelacja stanowi subiektywne i korzystne dla skarżącego przedstawienie treści i znaczenia relewantnych okoliczności sprawy, które nie mogły spowodować podważenia zapadłego wyroku. Z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków powołanych zarówno na wnioski powódki jak i skarżącej faktycznie wynika, że pracownicy pozwanej spółki ubrani w uniformy z emblematami (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością byli obecni na terenie budowy i wykonywali prace, co widzieli przedstawiciele powódki. Skarżąca nie zauważa jednak, że świadomość (...) spółki akcyjnej o udziale pozwanej w realizacji określonych robót na inwestycji w K. nie może być utożsamiana z udzieleniem zgody, która warunkuje powstanie odpowiedzialności solidarnej inwestora – powódki obok wykonawcy – M. M. (1), z którą pozwana zawarła umowę, skoro nie zostało wykazane w procesie, że powódka została powiadomiona o zakresie prac wykonywanych przez pozwaną i wynagrodzeniu, które będzie jej jako podwykonawcy za nie przysługiwać. Świadkowie, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Rejonowy, nie mieli wiedzy w przedmiocie tego, czy M. M. (1) albo sama pozwana przekazała powódce informację co do rodzaju robót, które miałyby stanowić przedmiot umowy podwykonawczej. Tak samo nie można wywodzić tej okoliczności z faktu (o ile taki nastąpił, gdyż brak jest dowodów) przedłożenia powódce imiennej listy nazwisk pracowników pozwanej wraz z zaświadczeniami dotyczącymi przebytych przez nich szkoleniami i badaniami lekarskimi, co miało wynikać z treści § 3 umowy nr (...) z dnia 31 marca 2011 r. zawartej przez powódkę z M. M. (1). Podobnie nietrafne było wywodzenie, że tolerowanie obecności robotników pozwanej na budowie i dysponowanie przez nich przepustkami świadczyło samo przez się o wiedzy powódki o postanowieniach umowy łączącej (...), a co za tym idzie udzieleniu dorozumianej zgody na jej treść i uczestnictwo pozwanej jako podwykonawcy na spornej inwestycji.

W tym kontekście Sąd II instancji uznał, że bezzasadne były zarzuty obrazy przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 647¹ § 5 k.c., art. 647¹ § 3 k.c. oraz art. 647¹ § 2 k.c., które dotyczyły zagadnienia formy wyrażenia zgody przez inwestora powodującej powstanie odpowiedzialności solidarnej wspólnie z wykonawcą za wynagrodzenie należne podwykonawcy. Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa akceptowaną przez skład rozpoznający apelację wykładnia art. 647¹ k.c. dopuszcza możliwość wyrażenia przez inwestora zgody na zawarcie umowy o podwykonawstwo w sposób czynny, w tym wyraźny ustny lub pisemny, bądź dorozumiany i w sposób bierny (milczący). Pamiętać trzeba, że u podstaw wprowadzenia do k.c. przepisu art. 647¹ k.c. legło założenie, że wynikająca z niego dodatkowa ochrona, związana z odpowiedzialnością solidarną inwestora, nie przysługuje wszystkim podwykonawcom, którym generalny wykonawca lub inny podmiot powierzył część prac. Jest to ochrona przewidziana tylko dla tych podwykonawców (oraz dalszych podwykonawców), którzy wykonują prace na podstawie umów, na których zawarcie inwestor wyraził zgodę (choćby w sposób dorozumiany). W konsekwencji podwykonawca, chcący korzystać z tej ochrony, powinien zadbać o uzyskanie zgody inwestora na nawiązanie umowy, na podstawie której wykonuje prace. W przypadkach, gdy zgoda inwestora przyjmuje postać oświadczenia wyrażanego konkludentnie, powinnością podwykonawcy jest zadbanie o wystąpienie przesłanek skuteczności takiej zgody, w tym w szczególności o uzyskanie przez inwestora pozytywnej wiedzy o istotnych postanowieniach zatwierdzonej umowy. Sąd odwoławczy zgadza się ze skarżącym, że inwestor może wyrazić akceptację na zawarcie umowy przez wykonawcę z podwykonawcą poprzez każde zachowanie, które w sposób dostateczny ujawnia jego wolę (art. 60 k.c.), w szczególności poprzez czynności faktyczne, w sposób dorozumiany, na przykład przez tolerowanie obecności podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w jego dzienniku budowy, odbieranie wykonanych przez niego robót oraz dokonywanie przez niego innych czynności.

Z całą mocą należy podkreślić jednak, że dla przyjęcia tego, iż inwestor w sposób dorozumiany czynny wyraził zgodę na udział podwykonawcy w procesie inwestycyjnym konieczna jest jego wiedza co do przedmiotu umowy wykonawcy z podwykonawcą, należnego temu ostatniemu wynagrodzenia i zasad jego zapłaty, którą to wiedzę pozyskać może inwestor w jakikolwiek sposób, niekoniecznie poprzez faktyczne zapoznanie się z treścią umowy zawartej przez wykonawcę z podwykonawcą. Zgoda inwestora musi być jednak odniesiona do konkretnej umowy, jeśli skutkiem tej

zgody nie jest sam w sobie udział podwykonawcy w procesie inwestycyjnym, ale gwarantująca solidarną z wykonawcą odpowiedzialność inwestora za zapłatę podwykonawcy jego wynagrodzenia, jak stanowi art. 647¹ § 2 k.c. W tych wypadkach, powinnością podwykonawcy jest zadbanie o wystąpienie przesłanek skuteczności takiej zgody, w tym w szczególności o uzyskaniu przez inwestora z dowolnego źródła pozytywnej wiedzy o istotnych postanowieniach podmiotowych i przedmiotowych zatwierdzanej umowy, które może nastąpić zarówno przed jej zawarciem, jak i później (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 stycznia 2014 roku, V ACa 627/13, LEX 1428098; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 kwietnia 2014 roku, I ACa 30/14, LEX nr 1466930; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2011 roku, III CSK 152/10, LEX nr 1102865).

W świetle tych uwag nie ulega wątpliwości, że w zgromadzonym w aktach sprawy materiale brak dowodów na to, że pozwana bądź jej zleceniodawca – M. M. (1) poinformowali (...) spółkę akcyjną o istotnych warunkach umowy, konkretnym zakresie prac elektromontażowych wykonywanych przez podwykonawcę i wysokości bądź podstawach wyliczenia należnego mu wynagrodzenia. Znamienne pozostają słowa prezesa zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł., który przesłuchiwany w trybie art. 299 k.p.c. na rozprawie w dniu 9 czerwca 2014 roku przyznał, że spółka nie notyfikowała warunków umowy powódce (k. 136v).

W rezultacie brak należytego rozróżnienia legitymowania się statusem podwykonawcy, któremu wykonawca powierzył wykonanie pewnych robót a podwykonawcy na którego udział w procesie inwestycyjnym wyrażona została zgoda przez inwestora uzasadniająca przyjęcie odpowiedzialności solidarnej doprowadził skarżącą do błędnego postawienia zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 328 § 2 k.p.c.. Wadliwe było mniemanie, że w uzasadnieniu wyroku była w tym zakresie sprzeczność wpływająca na jego treść. Mimo, że pozwana była podwykonawcą M. M. (1), to wobec niezgłoszenia jej udziału w pracach budowlanych na inwestycji w K., w tym charakterze dla (...) spółki akcyjnej, nie miała uprawnienia żądać zapłaty od powódki nieuregulowanego przez M. M. (1) wynagrodzenia. Podkreślić trzeba, że zgoda inwestora i wykonawcy na zawarcie przez podwykonawcę umowy z dalszym podwykonawcą ma jedynie znaczenie dla powstania odpowiedzialności solidarnej za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy. Brak takiej zgody po którejkolwiek ze stron nie rzutuje jednak na ważność umowy o podwykonawstwo.

W kontekście powyższych uwag nie zasługiwał na podzielenie zarzut naruszenia art. 498 k.c., skoro z niewadliwie ustalonego stanu faktycznego sprawy wynikało, że roszczenie pozwanej względem powódki nie powstało. W związku z tym, skoro nie spełniła się podstawowa przesłanka zgłoszenia zarzutu potrącenia w postaci istnienia wymagalnej, wzajemnej wierzytelności pieniężnej, która mogłaby podlegać zgłoszeniu w tej formie, oświadczenie (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. nie odniosło zamierzonego skutku i nie mogło doprowadzić do oddalenia powództwa.

Całkowicie chybiony był zarzut art. 6 k.c. Abstrahując od faktu, że o naruszeniu tego przepisu można by mówić jedynie wtedy, gdyby sąd orzekający przypisał obowiązek dowodowy innej stronie, nie tej, która z określonego faktu wywodzi skutki prawne, co nie miało miejsca w przedmiotowej sprawie, to w świetle tej regulacji w związku z treścią art. 647¹ § 2 zd. 1 i § 5 k.c. ciężar udowodnienia tego, że inwestor wyraził zgodę na zawarcie umowy o roboty budowlane wykonawcy z podwykonawcą, spoczywa na podwykonawcy. Jeżeli inwestor twierdzi, że zgody takiej nie wyraził również w sposób dorozumiany oraz że nie znał istotnych postanowień umowy wykonawcy z podwykonawcą, podwykonawca powinien udowodnić także świadomość inwestora co do tych okoliczności, wyznaczających zakres jego odpowiedzialności za wynagrodzenie podwykonawcy lub to, że z postanowieniami tymi inwestor mógł się zapoznać. Powtórzenia za Sądem Rejonowym wymaga, że pozwana w rozpoznawanej sprawie nie sprostала opisanemu ciężarowi procesowemu.

Końcowo wskazać należy, że w okolicznościach sprawy zasadność powództwa o zapłatę nie mogła zostać zniweczona powołaniem się na nadużycie prawa podmiotowego z art. 5 k.c. ze strony powódki. Brak spełnienia ustawowych przesłanek z art. 647¹ § 2 i 5 k.c. przez pozwaną nie może wywoływać negatywnych konsekwencji dla interesów (...) spółki akcyjnej w K., nawet jeśli wykonane przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością roboty stanowiły dla niej realną korzyść. Przyjęcie odmiennego poglądu oznaczałoby de facto obciążenie powódki skutkami niezachowania należytej staranności w prowadzeniu działalności gospodarczej przez podwykonawcę.

Mając na uwadze przedstawione argumenty Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono mając na uwadze wynik postępowania apelacyjnego oraz treść art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Apelacja pozwanej została oddalona w całości i dlatego jest ona zobowiązana zwrócić powódce poniesione przez nią przed Sądem odwoławczym koszty zastępstwa procesowego, ustalone według stawki minimalnej w oparciu o § 6 pkt 6 w zw. z §13 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013, poz. 461, t. j.)